

بدل اشترا

پوسته اجرتیله برابر)

سنه لکی ۵۰ غروش

اتی آیلانی ۳۰ »

نسخه سی ۱ غروشه

سَمْعُ مَلِكِ خُزْ

اداره نماذ و مطبعه سی

استانبولده باب عالی چاده
سنده قره بت کشتخانه سی

درج ایدلین اوراق اعاده
اولناز .

باش محوری :

صالح زکی

يُنَجِّسُنِي كُنَايَسِي نَسْرَاوَلَنُو فَنِي وَإِزْنِي هَفْتَتُكَ غَنَرَتُ

آمریقاده یکی بر اختراع

• آمریقا، دنیایچه انسانک خاطرینه اولیه برملکت کلیرکه دنیایک الک برنجی مدنی بری اوراسیدر، حقیقه ده بویه در. خاطره کلامین وایشیدیه بین برشی آمریقاده وجوده کلیر. اورویاده اختراع اولنان همان هرشی اول باول آمریقاده کشف اولنوب بعده اورویایه سرایت ایتدیکنه شبهه یوقدر.

آمریقا شهرلرنده موجود اولوب حیرت رس عقول اولان بر جوق مخترعانی تعداد ایتمک ایجه مشکلد. نیویورک شهرنده کی متحرک جاده آمریقانک غرابانی اثباته کافیدر.

شمعی باشقه برشی انشاسی دوشونلش وایوم پلاتی تنظیم وانسا اوله جق محلی تعین ایتمکله اشتغال ایلمکده بولغشدر. شویکی شی اوقدر جالب حیرت دکلمده اهمیتنده عاری دکلد. غایت مزین وسولو البسه کیوب آتیق هوارده کزن بر طاقم اصحاب تنزه قیشین یاغورلو وقاری کونلرده طیشاریه چیقوب سربسته کرمه دکلرندن بونک اوکنی آتی ایچون بر اختراع تصور ایلدشدر:

واشینقتونک الک مکمل جاده لرندن اولوب زیاده سیله ابشالک وباخصوص اصحاب تنزهک جولانکاهی اولان جسیم بر جاده کاملاً جامکان آلتنه آله جقدر.

ایشنه بوسایده هوا ایستری یاغورلو ایستری قاری اولسون سوسلو بر طاقم اصحاب تنزه بوجادهده اجرای تنزه ایلمه بیه جکدر. بویه قابلی هوارده آراهلر اورادن یکیمک ایستدکاری زمان جاده نک هبرصوقا آغزندنکی قابولرده مخصوصاً بکله به خک اولان خدمتکارلر واسطه بیه ایجه تمیزلنلیدن صوکره ایچری به کیره بیه جکدر. آراهه باشندن معین بر رسم آله هرق بویاره قابولرده بکله بن خدمتکارلر توزیع اولنه جقدر.

فَلْکِیَاکَاتِ

قسم ثانی
ابعاد ارض

۱

دوره ارضک متقدمین طرفدن تقدیری

[مابعد عدد : ۲۰۳]

واقعا متاخرین طرفدن، بورادکی استادک [۱] مشهور (قرنوفون) ک اون بیکر سفرنده ذکر ایلمدکی - متوسط بر آدمک آدیمی حسابیه تعین اولنان و ممحصه حاضریه نظراً قتیقه تقریباً ۱۴۶ مترمدن دون بولغان - استاد اولدینی فکری درمیان ایلمش ایشده بونک موافق حقیقت اولدینی، ریاضیون آغزندن نقل اولنان بر مساحتک اولیه معلوم و محدود اولیان بر واحد قیاسی به نسبت ایلمش بولغی جائز اولما سیله ثابتدر.

دیگر طرفندن (ارسطو) کبی حکما و ریاضیون کتابلرنده هیچ برقید ذکر ایتمکسزین، «استاد» دیدکاری زمان بوندن ۴۳۳ حال معاصرلری اولان حکمانک مانوس اولدقلری بیکانه بر اولجونی قصد ایتملری ده یک طبیعیدر. (ارسطو) نک کتابشده مندرج بعدک عوام ناسه مخصوص اولان استاد ایله افاده ایلمش اولدینی، فرض محال اوله رق، قبول اولنسه بیه یسه دوره ارضک ۵۸،۴۰۰،۰۰۰ متریه مساوی بولغی اقتضا ایدرکه بوده مقدار حقیقیسی ۱۸،۴۰۰،۰۰۰ متره تجاوز ایتدیک و یا تعبیر آخرله همان نصف راده بنده فضله بولدینی جهته یسه یک قبا بر تخمین اولقدن قورسوله ماز.

معافیه بعض اورویا مستشرقینی بوفرضک قبولی حالندکی فضله یی ده جوق کوردکارندن دیگر بر اولجینی نوع استادک وجودینی کشفه وایشک دها طوغریسی بویه

براستادی بالذات اختراع نو عها مجبور اولمشدر در که بو استاد
کویا ۹۶ ایل ۱۰۵ متره اده سنده متحول ایش !
بونلرک زعم باطلرلنجه کتاب (ارسطو) ده مذکور
اولان ۴۰۰,۰۰۰ استاد تقریباً ۳۸,۴۰۰,۰۰۰ متره ایل
۴۲,۰۰۰,۰۰۰ متره میاننده متحول بر مقداره معادل
اولور ایش !!

ایشلک الک غریبی، بوزمریه داخل اولان بر قاج
کشی بو بولده بر تاویل ایلده اکتفا ایتمه رک و ذاتاً
جبراً جزئیات درجه منه ایندیرلمش اولان شو فضله ی ده
حکمای یونانیمنک و از جمله معلم شهر (ارسطو) نک شان
و علویه منفی کورده رک دیساده هر صاحب وجدانک
تقیح ایده چکی بر حسمزانی اجردن کیری طور مامشدر در .
شویله که : بو ذاتلر، اول (ارسطو) نک ذکر ایلدیکی
دوره ارض مقداری، عصر اخیره اورویا ریاضیونی
طرقیدن بیک مشقت ونجه مشکلاته اجرا اولنان
مساحات دقیقه فیه دن استحصا ایلدیلن، مقدسار محیط
ارض، قدر صحیح عد ایل ۴۰۰,۰۰۰ استادی تماماً
۴۰,۰۰۰,۰۰۰ متریه مساوی اعتبار ایشلدر و بو صورته
استادک قیمتی نه اوله جفتی بالتحرری حقیقت حالده قدیم یونان
نستانجه کلیاً مجهول اولان و طولی تماماً ۱۰۰ متریه (!!)
مساوی بولنان بر نوع استاد اختراع ایشلدر در که بونکله
کویا مؤخرآ ۴۰۰,۰۰۰ استادک کال تحتله محیط ارضک
شدیدی قیمتی اولان ۴۰,۰۰۰,۰۰۰ متریه معادل اولدیغنی
کوستره رک اثبات مدعا ایشلدر در !!

شوراسنی دوشغنی دلدیدر که (ارسطو) التوزلر
ایچون یازمش اولدینی بر کتابده مسافاتی تقدیر ایچون
عندلرنده کلیاً مجهول اولان بر اولچویه فصل مراجعت ایدر ؟
(ارسطو) نک کتابنده مندرج اولان دوره ارض ،
مقدار حقیقیسندن - صوک بر غیرته دخی - همان نصف
راده سنده و هر حالده ثلثدن زیاده بر مقداره فضله اولدینی
و بیان اولنان استادک آتنده بین ریاضیون مستعمل اولان
۶۰۰ قدم یونانیدن مرکب استاد اولسی در خاطر ایدیلنجه

بو فرک حقیقتدن بر مثلی دها تباعد ایتدیکی محقق اولوب
فقط بعض قدیم یونانستان غیرتی کودن اورویا مستشرقینک
زعم ایلدیکی کی دوره مبسوطمنک تماماً مقدار حقیقیسینه
مساوی اولسی شویله طور سون ایکنجی صورتدن ده
قریب بولغنی بیسله عقلاً و نقلاً محال عد ایللمکده در .
معنایه مورخ ریاضی (مونتوقلا) نک دیدیکی کی
علم هیئت و علم هندسمنک هنوز سن طفولیتده بولندینی
بر زمانده دوره ارضک تقدیری ایچون ذکای بشرک
وقوع بولان شو ایلک سعی و تشبیهی تقیهمسنک حقیقت
حالدن بر ثلث و حتی بر مثلی راده سنده فضله ظهور
ایتمی استکثار اولماق ویالکر بوکا تقدیر دیمکن زیاده
قاجه یابیش بر تخمین نظریله باقی ایجاب ایدر .

کله لم مسئله نک اهریتی ایکنجی درجه ده اولان جهته :
عجبا دوره ارضک مقداری حقیقه کی بو تخمین اولی -
ولوکه بک قبا اولسون - یابان کیدر ؟

تعبیر آخرله (ارسطو) نک کتابنده « ابعاد ارضی
تقدیر ایله اوغرا ایش اولان ریاضیون » دیدیکی کیدر ؟
ایشته بوبابده معک سالف الذکر کتابنده صراحت کلیاً
مفقود اولسنه مبنی افکار متأخرینده مشقت بولمقده در .
شویله که : موسیو (تاری) کی بعض مستشرقین بو تخمینک
صاحبی، قدیمده [کنید] [Cnide] [۱] دینلن موقعده تولد
ایدرک قبل المیلاد بشنجی عصرک و اخر و دردیجی عصرک
اواولنده بر حیات بولنان (اودوقس) [Endox] اولدیغنی
ادعا ایللمکده و (مونتوقلا) کی بعض ریاضیونده بو بولده
بر تخمینک قدیمده کلدانیلر طرفندن یابیش اولسی
احتمالی میدان قوبمقده و الحاصل (دانویل) [Danville]
کی بعض جغرافیونده (ارسطو) و حتی بشون یونان
راصلرلنک دوره ارضده تراعیلا ایش اولدیلری مقدار لارک
هپ وقتیله فراغه زماننده مضرده کال دقت و صحتله اجرا

[۱] کنید قدیمده منشأ حوالیمنده و (اسپتانکوی) ا
کورفی مدخلندکی شبه جزیره نک منتهای جنوب غربنده و (فریو)
پورتک جنوبده کاش بریده اولوب الیوم ابقه (دینلن کوی
جوانده خرابدلینه تصادف اولور .

وبونك ایچونده عین نصف النهار اوزرنده ظن ویا قبول ایلدیکی ایکي محله ومثلاً مسقط رأسی اولان (کنید) ابله (کیزیک) [Cyzique] [۲] موقعلرنده واعتدال ربیعی نقطه سنده بسطه واسطه سیله مذکور ایکي موقعك شاقوللاری پیننده کی زاویه نی ویا تعیر آخرله بونلر آرسنده محصور نصف النهار قوسنك درجه سی تعیین ایشدر .

«بو ایکي موقع آرسنده کی مسافتك تقدیری بحثه کالجی: وقتيله بونان شهرلری پیننده واسطه سیاحت بحر آدها قولای اولسیله (اودوقس) ده مسافت مذکور بی، برندن دیکرینه کینک ایچون کی ابله اجرا ایلدیلن سفر مدته وپومی قطع اولنه بیلن بر مقدار محدود مسافیه کوره تقدیر ایتش اولسی پك بمختل کورلشدر که بو کیفیت یعنی مسافتك بحر مدت سیر حسابیه تعیینی دوره ارضك مقدار بحررنده کوریلن خطای فاحشك منشی بولنشدر. [۳]»

واقعا بو فرضیه موافق مصطلک کبی کورینسور ایسه ده (اودوقس) ک «دوره ارض» حقتده کی کتشیانی یازمندن اول مورخ (دیوژن ... لارث) ک بیانه کوره [۴] مشهور (آژه زیلاس) ک توصیه نامه سیله مصره کیده رک اوراده مدت مدیده کهنه دن اخذ معلومات ایلدیکنی ده خاطردن چیقاراملیدر .

ناتیا: مورخ ریاضی (موتوقلا) ده بوباید بروجه آتی بیان مطالعه ایشدر : [۵]

«ارضك ابعادی حقتده (ارسطو) نك کتابنده موجود اولان شو قباحه تخمینه مطلقا دها زیاده برحت اسناد ایلک ایستندلیکی صورته — چونکه بوتخمینك ریاضیون یونانیه طرفدن یابیش اولسنی ظن ومانول

ایدلش اولان برمساحه ارضینك مؤخرأ یونان ممحیه متنوعه سنه تحویل ایدلش صورتلرندن عبارت بولندیغنی درمیان ایلکده دلر .

هله شوراسی متفق علیهدر که بوتخمینده (ارسطو) نك اصلا دخلی اولوب یالکر حکیم مومی الیه قدمای ریاضیون طرفندن بولان مقداری کتابنه درج ایله حفظه واسطه اولشدر .

(ارسطو) نك کتابنده مندرج اولان ایلک تخمینك (اودوقس) اسناد ایلمی اسبابك برنجیسی . راصد مومی ایلک «دوره ارض» [Της περιόδου] نامنده بر کتاب تألیف وتحریر ایتش اولسی درکه طوفان زمانه ایله محو اولان بو کتابنده شه سز ابعاد ارضدن بحث ایشدر .

ایکنجیسی . معلم (ارسطو) «ستاه» نامنده کی اثرنده ذکر ایلدیکی موادک تمامیه (اودوقس) طرفندن (کنید) ده تأسیس ایلدیکی مکتبه تدریس وقبول اولشان صورته موافق دوشمی وحق (اودوقس) و اخلاقك حرکات فلیکه حقتده کی نظاریه لرینی کویا اکال مقصدیه بر باد ایلمی ومکتب مذکور دن یتیشن راصد شهر (متون) [Méton] ک دور فلیکسینی تصحیح واصلاح ضننده بالخاصه (آتنه) به قدر کلن (قالیب) [Callippe] ابله (ارسطو) نك دور ودراز مذاکرات ومباحثانده بولنش [۱] اولمیدر .

والحاصل اونجیسی ده (بول — تازی) نك ادعا ایلدیکی وجهله (اراتوستن) دن مقدم معلم (ارسطو) نك معلوماتنه مأخذ اوله سیله جک بشقه بر راصد بولنه ماسیدر . (اودوقس) ک بوباید استعمال ایتش اوله جنی اصوله کالجی: آتی ده مستشرق مومی الیه کال سهولت واعتداله فرض ایدوبورمکدن چکنامشدر . شویله که :

«(اودوقس) متأخرین مثلاًو سطح ارض اوزرنده بر درجه لک نصف النهار قوسنك طولانی تحری ایتش

[۲] (کیریک) قدیمده الیوم قبو طائی نامیه معروف اولان

شه جزیرنک دبلنده کاش مشهور بر لیان اولوب الیوم خرابه لرشه قصاصد اولنمقدردر .

[۳] Tannery.Recherche. sur l'hist. p.107

[۴] Diog. Laërce, I. VIII. 86-91.

[۵] Hist. mathé. t. 1. p. 240

ایتمدیکدن — بونک کلدانی راصدلی طرفندن یانلش اولسی فکرینه ذاهب اولورم .
 « واقعا مورخ (دبوژن — لارث)، مشهور (انکسید) ندیرس (دن بحث ایدیلکی صرمد مومی الیه حقند دور آ ارضک ابدادی اولچدی [Terrae Marisque circuitus] dimens est) دیمش ایسده اوراده موضوع بحث ومقال اولان شی . یونانستاک ابعاد طوغرافیه سی اولوب بونی ده فی الحقیقه (انکسید ندیرس) بالتزسم التوز مجالس اداره سنه عرض ایش ایدی .
 « یونانستاک هر طرفی هان طاق اولسی حسبیه بیوجک بر نصف النهار قوسنی بالعل مساحیه مساعد هنج بری یوقسدر . حال بوکه وقتیه کلدانیلرک تحت تصرفلنده بولان مملک وازجه مسویوتامیا سحر الی بومثللو بر مساحمتک اجراسنه یک مساعد موافق در .
 « چونکه اولزمانلر نصف النهار قوسنک مساحسی ایچون شمدیکی کبی اویله بر برینه مربوط بر جوق مثلث ایل نیرنکی تشکیل ایدیلکی وبالکس مؤخر آ علای صربک ذراع الله اوله رق ایکی درجه لک نصف النهار قوسنی مساحه ایدکلی کبی اجرا ایدیلک کلدیکی جهته بو بومثللو عارضه سز واسع بر سحرایه لزوم حس اولیور ایدی .
 « ایسته (ارسطو) نک ذکر ایدیلکی مقدار دوره ارضک ، حقیقی ومقارن تحت بر مساحه اولسی ارزو ایدیلکی تقدیرده . بوجه مشروح احتمالاته مومی الیهک بومسافینی ، « ساء » نامسده کی کتابنده بحث ایدیلکی کلدانیون رسداتی اخذ ایدیلکی متبعدن اقتباس ایتمشدر دنیه بیلیر وبوحالده منازع فیه اولان استادده کلدانیون میاشده مستعمل کوچوک بر اولچو اولسی لازم کلوب آنجی (ارسطو) بونی « استاد » نامیه ذکر ایش اولور .

ثالثاً: عصر اخیرده بر حیات بولان (دانویل) طرفندن موقع منساطر به آلمش و آندن صوکره (لوترون) [Letronne] طرفندن حقیقه صورت ماهرانده مدافعه ایدلش اولان قوله کلتجه : واقعا مصر مدینت قدیمه سنک دوره ارضی تقریبی صورتده اولسون مساحه وتقديره کافی اولدینی انکار ایدیله مز (ارسطو) نک کتابنده مذکور اولان دوره ارض مقصدارینک قدیم مصر بوندن اقتباس اولنمی ده احتمالدن بعید کوریله مز ایسده یونانیلرک کتابلرنده تصادف اولنان تخمینتک کافه سی وقتیه یک صحیح اوله رق مصر بون طرفندن یانلش بر مساحه ارضیه نک مختلف مسحه یونانییه تحویل ایدلش صورتلری اولدینی تصدیق اولنه ماز . چونکه آشاعیده بر تفصیل کوریله چکی اوزره حکمای یونانییه دن بر قاجی و هله بری طوغریدن طوغری به نصف النهار ارضی تقدیرده صرف مساحی ایدیلکی بوکون قطعاً ثبوت بولمشدر .
 راصد شیر (بایی) [Bailey] تاریک ضبط ایدمه مدیکی بر زمانده صرمد عمران و مدینتک یک زیاده ایلریش اولدیفته چه فائده که یک جوق آثار بر اقصا سزین مؤخر آ محو ایدلش بولدیغنه قائل اولمشدر که بوده (دانویل) نک فکرینی ترویج دیکدر .
 خلاصه معلم (ارسطو) نک کتابنده ذکر ایدیلکی دوره ارض مقصداری حقیقه کیمک اثری اولدینی قطعاً کسدریله مامش و ذاتاً یک قبا بر تخمین اولسیله ده زیاده تحریات وتدقیقانه لزوم کوریله مامشدر .
 S
 (ارسطو) نک نشریاتندن صوکره تاریخ صرمدیه — دوره ارضدن بحث ایدن رصاد شهر (اراتوستن) درکه قبل المیلاد برنجی عصرده بر حیات بولسان (قله نومد) [Cléomède] ک بیانسه کوره مومی الیه دوره ارضی بالذات اجرا ایدیلکی رسداتله تقدیره موفق اولمشدر ، [۷] شوبله که : (اراتوستن) مصر علیاده کان قدیمده

انکلتزه مشاهیر سیاحیندن موسیو «سمیتر» ۱۸۷۱
سهنسده قطب شمالی طرفلرنده استکشافات فیه اجرا
ایله دیکی صیرهده بوجیوانی دهاک کنج اولدینی حالده
طوتوب انکلتزه کتیرمش و حیوانات باغچهسنه اهدا
ایتمشدر که یکرمی اوج سندن بری «زورو» بتون ارباب
تجسسک انظار حیرتی جلب ایتمشدر .

صغر سندن بری حوالی قطبیهک مدش صوغو-
قربله الفت پیدا ایتمش اولان بوجیوانک بر روماتیزمه
تأثیریه تلف اولدینی بیان ایدیلور .

یاقاقری قیصه و فقط کولدهسی ایله بونی . باشی والیری
ایاقاقری غایت اوزون اولان قطب آیمسی غایت قوی
الینه اولوب ثقات وجودیه برابر چابک و چویک اولد-
یغندن سرعتله قوشار و بر بالیق کبی صوبه طالازق
یوزر . قازنی آج اولدینی زمان غایت مهیب برهیتنه کیرهک
هربر مخاطرمی کوزه آدیریر و انسانه هجوم ایدر ایدی .
حوالی قطبیهده استکشافات فیه اجرا ایتمک اوزره
حوالی مذکوریه و قتیله اوروپادین کوندربان «ژرمانیا»
و «هانس» نامنده انگلیز سفینهسندن «ژرمانیا» سفینهسک
طبیعی دو قنور «بوزکن» هر فصله بر کون بر قطب
آیمسی ایله قارشی قارشیه کلههک آبی کندیسنی بره
اوروپ رفقاسک باغیروب چاغیرم لرندن تلاشله دو قنوری
دها مساعد بر محله ایستدیکی کبی تلف ایتمک فکر
و نیقی ایله بوز اوزرنده اوج بوز مترو مسافیه قدر
سوروکامش و برکت و برسون آرقداشیرنک امدادینه
یتیشلری اوزرنده جاتی قورتاره تیش ایدسه و وجودینک
هر طرفی یاره بره ایچنده قلش ایدی .

قطب آیمسک بونی اکثریا انکی مترونی تجاوز ایدر
و توکی اوزون و صیق اولوب رنگی صاریه مائل بیاض
و بورنی سیاهدر . ثقاتی وسطی اولهرق اون ایکسدن
اون بش قطاره بالغ اولوب قازنی هر زمان ایستدیکی
کبی طوبوره مادیغندن هان دائماً حدید مزاج بولنور .
علی الاکثر سیاحینک لارینه دوشن قطب آیمسک

(سین) [Syène] دنیان والیوم (اسوان) نامیه یاد
ایدیان بلدهده موجود غایت درین برقیونک قمری . تحول
صیفی کونی . شمس تماماً نصف النهارده ایکن . کاملاً تنور
ایدش اولدینی و تقریباً اوجیوز استاداق بر مسافه
داخلنده بولان اشیای مرتفعهکده بوشنده کلیاً کولسکدن
محروم بولدیغنی مشاهداتدن تمش و بونک اوزرنده بوم مذکورده
شمسک (اسوان) بلدهسی سمت راستدن مرور ایستیکنه
و بنابرین بلده مذکورنک تماماً مدار سرطان تحتده
واقع اولدیغنه حکم ایلمش ایدی .

ایشته بومشاهدات صوکره موسی الیه دوره ارضی
تقدیره قیام ایدرک اولان (اسوان) بلدهسیله (اسکندریه)
شهرنی عین نصف النهار اوزرنده اولوق اوزره فرض
و قبول ایتمشدر .

ناتیا . (اسکندریه) ده متعاقبان تحول صیفی کوننده
و تماماً نصف النهار آسند - که او آنده شمس موسی الیهک
قولجه (اسوان) بلدهسک سمت راستدن واقع اوله جقدر -
راصد شهر (ارسطرخس) ک ایجاد کردهسی اولان «اسقافه»
[Scaphé] دنیان بسیطه ایله شمسک سمت راست مسافهسی
اخذ ایلمش و مسافه مذکورنی محیط دارنک $\frac{1}{4}$ جزئه
یعنی 90° به مساوی بولمشدر .

(مابعدی وار)

ص. ذ

تاریخ طبیعی

قطب آیمسی

لوندزه حیوانات باغچهسنده اک زیاده جالب دقت
حیوانندن اولوب تقریباً یکرمی اوج سندن بری وجودیه
بو باغچهی تربین ایدن «زورو» استمدکی بیاض و غایت
ظریف قطب آیمسی اون بش کون قدر خسته یاندقدن
صوکره بکن تشرین ناینک یکرمی اوجی کونی هلاک
اولمشدر .